

Дзвоник

№ 205

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 17 рік видання, червень, 2024 рік

1 червня

Міжнародний день захисту дітей

Dzvonuk (Clopotel)

№ 205, 2024 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Міхаєла Гербіл,

Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * переклади румунських класиків
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Дзвоник завжди радо прислухається до
ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Дмитро ЧЕРЕДНИЧЕНКО

Рушник

Я в садочку сиділа,
Рушник вишивала.
Мені ружа світила,
Мені шить помагала.

Сюди-туди голка,
Сюди-туди нитка,
Отут буде листя,
Отут буде квітка.

Я в садочку сиділа,
Рушник вишивала.
А півні мені піли,
Мені шить помагали.

Сюди-туди голка,
Сюди-туди нитка,
Отут буде гребінь,
А отут борідка.

Я в садочку сиділа,
Рушник вишивала.
Вгорі вишня висіла,
Мені шить помагала.

Сюди-туди голка,
Сюди-туди нитка,
Отут буде хвостик,
А отут ягідка.

Як зацвів мій рушник,
Заспівав мій рушник,
Вишні очі вбирають,
А я в боки та співаю:

Сюди-туди голка,
Сюди-туди нитка.
Як рушник повішу,
Хата буде квітка.

Надія КРАСОТКІНА

Дитинство

Дитинство-казка, мов чарівна мить,
Там завжди сонячно і світло.
І річка вдаль приваблива біжить,
А поле травами розквітло.
Там стільки сонця, радості, тепла,
Краси чарівної без краю!
Там наймиліша стежка пролягла,
Лиш вороття туди немає.
Там велетні дерева до небес,
Струмочки чисті гомінливі,
Повсюди стільки казки і чудес...
Там ми були такі щасливі!
В дитинстві все яскраве і дзвінке,
Уміє серце милувати.
А малинове сонечко таке,
Що у словах не передати.
А неба синь нас кликала в політ,
Там чисті роси найсвітліші.
Там вперше пізнавали дивосвіт
Й були, мабуть, найщасливіші.

Тетяна СТРОКАЧ

Дружна родина

У дружній родині – щаслива дитина,
Бо є в неї мама і тато.
Любов'ю осяяна кожна хвилина
І радістю повниться хата.

У дружній родині – щаслива дитина,
Бо братики є і сестрички.
Похмурого дня і у сонячну днину
В них усмішки сяють на личках.

У дружній родині – щаслива дитина,
Бабусі, дідусі рідненькі
Внучат обіймають, дітей навчають
Любити Вкраїноньку-неньку.

У дружній родині – мир, злагода нині,
Щасливі дорослі і діти!
Нехай кожна днина в хорошій родині
Теплом буде завжди зігріта!

Микола ШЕРНИК

Діти

Як любо голос дітвори
Лунає весело в дворі!
Радіє сонце із гори
Оцій малесенькій зорі.

Там сміх – казкові голоси,
Ожваблюють безвинно двір
І від дитячої краси,
Між нас, все більшає довір.

Де діти – там нема пітьми,
Там світлим є завжди життя
І молодіє світ дітьми,
Оновлюється в нас буття!

Хай любо голос дітвори
Лунає весело в дворі!
І що про них не говори,
А діти – у своїй порі!

Андрій М'ЯСТКІВСЬКИЙ

Казка

До нашої теплої хати
Приходила казочка спати,
Та чи спала, чи не спала –
Колисанку колихала.
А як рано діти встали,
То гостинці гарні мали:
Тому – зайчик-стрибайчик,
Тому – котик-воркотик,
А найменшому – Іванку –
Дала казка вишиванку.

Наталка ЛОГВИН

Прогулянка на озеро

Весна в цьому році прийшла несподівано й відразу. Повсюди зацвіли сади, на клумбах – тюльпани, нарциси. У школі настали весняні канікули.

Сашко з радістю поїхав до бабусі в село. Йому там дуже подобалось. Бабуся частувала його смачними пиріжками, любі друзі чекали на нього і там була повна свобода: можна бігати, стрибати, гратися, ганяти на велосипеді, ходити до лісу, прогулюватись до озера.

Якось опівдні Сашко вибіг на вулицю, оглянувся навколо і побачив, що з подвір'я навпроти вийшли його друзі – Настя й Даринка.

– О-о-о-! Привіт, – вигукнув Сашко. – І далеко ви зібрались?

– Та ні, – відповіли дівчатка. – Ми йдемо на озеро. Хочемо подивитися на маленьких каченят.

– А можна й мені з вами?

– Звичайно, ходімо, – майже разом відповіли Настя й Даринка.

– А ви самі йдете, без дорослих?

– Та ні, тато теж піде з нами.

Нам самим не дозволяють ходити до озера.

Аж тут до дітей вийшов тато Юрко.

– О, то у вас тут ціла команда! Привіт, Сашко! Ти на канікули?

– Так, – трішки засоромившись, відповів хлопець.

Невдовзі всі підійшли до озера.

– Ой, погляньте на воду! Он там біля

очерету поважно випливає качка, а за нею один за одним плывуть маленькі жовті пухнастики.

– Які ж вони крихітні! – вигукнула Настя.

– А давайте заберемо їх додому, – запропонував Сашко.

– І будемо з ними гратися! – радісно закричали дівчата.

– Діти, послухайте мене, – серйозно сказав тато Юрко. – Цього не можна робити.

– Чому не можна? – здивувались діти. – Ми ж будемо їх годувати пшоном, зерном, хлібом, травою, наберемо повні ночви води і так вони будуть у нас жити.

– Діти, – почав пояснювати Юрко, – у природі є качки свійські, які живуть із людьми. От їх можна годувати й доглядати. А є дикі качки, які живуть вільно у природі, як ці, яких ви бачите. Вони не живуть із людьми. А ще ці качки вміють добре і швидко літати та підніматися дуже високо в небо. Вони самі здобувають собі їжу.

– А де ж їхня хатинка? – запитала Даринка.

– Вони живуть на воді. Проте гніздяться дикі качки на землі серед сухої трави. Гніздо може бути біля води або доволі далеко від берега і так замасковане, що його відразу й не побачиш. Тому погано роблять ті люди, які підпалюють суху траву біля водойм, де гніздяться дикі качки.

– А це правда, що у диких качок три повіки? – запитав Сашко.

– Цікаве запитання, – сказав Юрко. – Дійсно, в інтернеті я прочитав, що дикі качки, так само, як і сови, мають по три повіки.

– Як це? І для чого? – здивовано посипала запитаннями Настя.

– Одна повіка призначена для моргання, друга – для захисту очей, а третя – для сну.

– А як же вони тоді сплять? – запитав і собі Сашко.

– Дикі качки живуть не по одному, а по двоє чи більше, – відповів Юрко і пояснив далі. – Коли наступає ніч, усі качки ховають дзьоби у своє вичищене, вимите у воді і змащене качиним жиром пір'я й засинають. Проте одна качка-охоронець не спить і пильнує цілу ніч. Як тільки вона відчуває небезпеку, то голосно кричить і всі качки миттю злітають вгору й летять у безпечніше місце.

– Ой, тату, тату! Погляньте! Качка пірнула і втопилась! – гукнула Настя.

– Ой, справді, її не стало, – розхвилювався й Сашко. – А як же маленькі каченята?

– Та не хвилюйтесь, – відповів Юрко. – То вона пірнула за рибою, яку вони ловлять і кормлять нею своїх каченят. Дикі качки можуть пірнати дуже глибоко – до шести метрів – і добувати собі і своїм каченяткам їжу.

– Ого-о! – вигукнув Сашко. – То це наше озеро таке глибоке!?

– Так, діти, – підтвердив Юрко. – Тому без дорослих дітям купатися у ньому не можна.

– Добре качкам, вони можуть купатися цілий рік, – сказав Сашко.

– А цікаво, чому дикі качки взимку плавають у крижаній воді, стоять на холодному льоду і не мерзнуть? – запитала тепер вже Даринка.

– Це дійсно так. Качині лапки не відчувають холоду, – пояснив Юрко. І додав: – Як бачите, діти, для диких качок вода – це і дім, і їжа, і захист.

А тим часом качка поважно попливла до очерету, а за нею, перебираючи маленькими лапками воду, поплив цілий виводок маленьких, кругленьких і пухнастих каченят.

– Ой, як багато цікавого я дізналася про диких качок! – голосно зізналася Настя.

– А дикі гуси теж так живуть на воді? – поцікавився Сашко.

– Так, але про них я розкажу вам наступного разу. Зараз збираймося додому, бо вже сонечко сідає за горизонт і скоро стемніє.

І діти весело, мов маленькі каченята, побігли один за одним до своїх домівок.

Людмила ДОРОШ

В очікуванні зубної феї

Історія VII. Початок листування із феєю.

Зустріч із феєю не давала дівчинці спокою. Що б вона не робила, де б вона не була, її думки все поверталися до тієї незвичайної ночі і знайомства з нею. Після сніданку вона розповіла братику Данилку всю їхню розмову в найменших подробицях, та малий усе не вгавав і ставив їй безліч запитань. Останнє змусило Софійку замислитися:

– А коли проросте насінинка твого нового зуба?

Вона спробувала сконцентруватися на своїх відчуттях: можливо, вона відчує, як проростає та насінинка, яку посіяла на місці молочного зуба фея. Але нічого подібного не сталося. Її язичок постійно повертався до того місця і дівчинка сподівалася, що ось-ось вона вловить той момент, коли нарешті почне вилазити її перший дорослий зуб.

Данилко захотів допомогти сестричці, тож швиденько побіг до татової скриньки з інструментами і приніс ліхтарика.

– Відкривай рота, зараз ми все побачимо! – рішуче скомандував він сестрі.

Та скільки він не дивився, теж ніяких змін не помітив.

За цим заняттям їх і застала бабуся:

– От юні слідопити! – засміялася вона. – Хто ж виглядає зуба із ліхтариком? Тут тре-

ба запастися терпінням і почекати, – і бабуся пояснила, що пройде ще не один день, поки виросте новий, корінний зуб, і що краще жити звичним життям, аніж чекати і вмирати з нетерплячки.

Як не хотілося зізнаватися Софійці, але вона розуміла, що бабуся має рацію.

– А, може, вам написати їй листа і там запитати все, що вас цікавить? – запропонувала бабуся.

Софійка переглянулася з Данилком і вони обидвоє звесілилися. Та відразу ж дівчинка спохмурніла:

– Я ж не вмію писати!..

– А я вам допоможу! – заспокоїла її бабуся. – Ви тільки порадьтеся й вирішіть, що будемо писати, а я до того часу закінчу готувати обід.

І от вони троє сидять за столом і радяться, як почати. Бабуся запропонувала дітям зробити коротенького листа – адже часу у феї обмаль.

І ось що у них вийшло:

«Добрий день, люба фея!

Пише тобі Софійка і Данилко. Велике тобі спасибі за сюрприз, завдяки тобі я швидше придбаю нові ролики! Мій братик теж дуже чекає, щоб ти завітала і до нього.

Якщо у тебе є час, нам би хотілося дізнатися дещо про тебе: де ти живеш? Що їси? Де спиш? У що одягаєшся?

Сподіваємося отримати від тебе листа!

З любов'ю,

Софійка та Данилко».

А наостанок ще й зробили для неї в подарунок кожен по малюнку. Все це вони склали в конверт, який перед сном Софійка поклала собі під подушку. Спати обидвоє вклалися без заперечень – кожен чекав нового дня, який, можливо, принесе їм звісточку від феї.

(Далі буде)

16 травня 2024 року Всесвітній день вишиванки

Наталка ПОКЛАД

Наша хата

Вся у білих рушниках,
наша хата – ніби птах.

Мчить вона через віки,
диво-крила – рушники.

Вишивала їх бабуся,
вишивала їх матуся...

Я теж птаху помагаю –
рушничок свій вишиваю.

Тамара КОЛОМІЄЦЬ

Біле поле полотняне

Біле поле полотняне,
рівно ткане, чисто пране.
А по ньому голка ходить,
за собою нитку водить.
Покрутнеться так і сяк –
зацвіте червоний мак.
Зазирає і там і тут –
василечки зацвітуть.
Застрибає навпрошки –
зажовтіють колоски.
А як пройдеться поволі –
заряхтять листочки в полі.
Біле поле полотняне
рушником барвистим стане.

Марія ДЕЛЕНКО

Скатертина

А в маленької Мартусі
Вишивальниця матуся.
Мамі доня помагає,
Скатертинку вишиває:
Незабудок два рядочки
І волошок сині очка,
Квітку мальву, панну пишну,
Ще й нагідочку розкішну.
По куточках скатертини –
Грона спілої калини.
Буде любя всім обнова –
Вишиванка кольорова,
Бо збере в святкову днину
Українську всю родину.

Галина КИРПА

Вишивання

Вишила суничку нитка червоненька,
вишила листочок нитка зелененька.
Вишила садочок, вишила долинку,
вишила у небі хмарку і хмаринку,
щоб гуляли тихо, весело обоє
та й учили птахів, як літять по двоє.
Щоб весняні квіти не були сумними,
то учили дощик, як ходить за ними.

Анна ОВЧАРУК,
10 років

Повелителі усього живого

Розділ 12 (Продовження)

Палац та дракони

Дракон поставив перед собою каблучку і розпik її лавовим подихом. Утворилася суміш, якої мало б вистачити для молодого дракона. Сріблоній обмастив цим Срібліно.

– Це йому допоможе на деякий час. Не більше доби. Далі має полікувати лише сонце, – повідомив білий дракон.

Той ще й не договорив, як Срібліно встав.

– Хто тут? Я почуваюся краще, але ще паморочиться в голові. Дякую тому, хто врятував мене!

– Нема за що, синку... Ми так давно не бачилися, – ледь не плакав дракон, хоч і був із тих, хто ніколи не плаче.

Раптом почулося затижне, сумне виття.

– Хто тут?! Срібліно, ти бач... ой, чув Завойовувича?

– Так, декілька днів тому Завойовувича вели в найжахливіше місце в цій в'язниці – Вовіранож. Мало хто туди потрапляв, лише ті, хто особливо дошкуляє нашій королеві. А ще менше тих, хто виходив звідти живим, адже ходять чутки, що там ходить великий Локі. Це дуже хитрий і сильний вовк, що зрадив зграю, яка існувала ще декілька років тому. Але зараз ніхто нічого не знає про неї. Кажуть, що багатьох членів виловили й засадили в цю в'язницю. Єлизавето, я відчуваю, що ти тут. Ти, мабуть, помітила, що деякі мешканці твого королівства зникли безвісти після пожежі, коли була вбивство-рація. То Ланамі відволікала вас, щоб взяти в заручники деяких птахів.

– Звідки ти все це знаєш? – вигукнула Єлизавета і почула знову виття.

– Стіни мають вуха, – продовжував Срібліно. – Згодом все сама зрозумієш. Якщо ви тут, щоб знайти Завойовувича, то знайте: шанси у вас такі самі, як і в білки втекти від дракона: 20-30 відсотків. Вийти звідси тим самим шляхом не можна. Практично, ви у пастці. Але якщо ви й далі маєте намір знайти Завойовувича, то я проведу вас.

– Пішли, – рішуче вигукнула Єлизавета і ніхто не став її зупиняти.

Поки нічого цікавого не відбувається, ми повертаємося до Воїнадобра, який подолав вже близько 350 веріметрів.

– А-а-у-у-у! – десь вив самотній вовк.

Ніхто не знав, хто він і звідки взявся. Ніч була темна і місячна. У повітрі було щось містичне.

– Я трохи втомився... Але відчуваю, що не можна втрачати ні секунди... Щось тягне мене вперед і вперед. Може, трапилося щось погане? Тоді не можна втрачати ні секунди! – думав він у голос. Попереду вже виднілися перші глиби з території Ланамі.

«Цікаво, навіщо я туди лечу?» – думав хлопчак. Раптом пролунав мов із-під землі звук: «Ау-у-у, гар-р-р-р, гар!»

«Хто ж це може бути?..» – занепокоївся він. Та ось молодий птах нарешті перетнув кордон.

– Р-р-р! Ти тут запрошений?! Дозвіл маєш?! А то якось занадто спокійно летиш по нашій території, птице! – вигукнула лавова дракониха, яка була старезною, але м'язистою, із двома вогниками ненависті в очах і

неймовірно гострими кігтями та лавою, що аж капала з її боків.

– Мовчиш?! Ну, зараз я тобі покажу!

Далі Воїндобра кинувся летіти швидко, як тільки міг. Позаду його наздоганяла масивна дракониха з випущеними кігтями:

– Ану вернися, порушнику закону! Я зараз тобі як вліплю! – кричала вона.

Та на щастя для Воїнадобра, вона була неймовірно повільна. Коли та залишилася далеко позаду, ластівка трохи перепочив. «Ох, ледь не піймали... І все ж, куди мені летіти далі?»

Він роззирнувся по боках і побачив, що знаходиться на старезній площі із каміння та лави. Так само, як і решта території навколо, скільки бачить око. Він перелетів на іншу плиту, з якої сподівався краще огледітися навкруги, і чисто випадково ввімкнув таємний механізм. Повільно перед ним відкрилися ворота під землю.

А тим часом...

А тим часом Єлизавета з драконами йшли за Срібліно до місця, де мав бути Завойовувич.

– Ми майже дійшли і ти ледь не потрапила в пастку! Обережно! Ось, тут вхід, – ще хворий провідник зупинився біля великої арки з вирізаними на ній драконами.

Знову почулося виття вовка. Зграя шукачів та пташка зайшли до велетенської жахливої зали, де жив великий вовк-зрадник, який саме з кимось бився. Вони подивилися у правий бік зали і справді побачили там Завойовувича, який намагався захиститися від Локі. Вовк стрибнув на дракона, хотів

розчавити його, але той був спритним і встиг відстрибнути.

Раптом Єлизавета помітила того самого синього духа-птаха, який знову швидко зник. Несподівано вона відчувала прилив сил і кинулася на Локі. Здавалося, ніби в королеві зібралися сили усіх древніх птахів: вона пробила своїм дзьобом шкіру вовка і той загарчав на неї. Потім кинувся на неї, хотів розчавити, але не встиг, бо Єлизавета вже була біля хвоста і зі всієї сили потягнула його на себе. Той заскавулів і в шаленстві напав на джерело болю з небаченою силою, схопив свого хвоста замість пташки і потяг так, що сам відірвав його. Поки вони билися, вже знесилений Завойовувич та інші дракони

трохи відійшли. Лише Срібліно здивовано подивився на них сліпими очима і кинувся допомагати. І ось Локі впав під натиском Єлизавети та сліпого дракона.

– Тепер треба знайти вихід звідси, – вгамовуючи дихання, сказала Єлизавета.

Раптом почувся

якийсь звук.

– Де я?! Невже мені тепер не знайти того, хто отримав трохи інше пророцтво, але з такою самою суттю...

«Таке враження, що я його знаю...» – подумалося королеві.

– Ти? Воїндобра? Звідки я тебе знаю?

– Пташка, у якої була пожежа! Це ти?

– Так! Звідки ти мене знаєш? Але нам терміново треба вибиратися звідси.

– Не проблема. За мною!

– Ходімо!

(Далі буде)

Малюнок авторки

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

(Продовження з попереднього числа)

Сімнадцять пташок випустили вони на волю. А могли випустити й більше. Але вони визволяли тільки тих, хто хотів, хто скаржився на неволю і тужив за свободою. А траплялися такі, що й не тужили. Наприклад, кенар Канарейченко категорично відмовився звільнитися. Він жив у хазяїна два роки, дуже його любив, хазяїн вчив його нових пісень, добре доглядав, і кенар Канарейченко був абсолютно задоволений своїм життям.

Будинки давно вже поринули в темряву. Тільки де-не-де світилися ще поодинокі віконечка: там студент готувався до завтрашнього іспиту, там хтось когось чекав, деś засиділися веселі гості...

Вулиці спорожніли.

Ліхтарі погасли.

– Досить, мабуть, на сьогодні, – сказав на решті журавлик. – Натомилися. І так спасибі тобі, стільки облітали. Ти вже ледве крильцями тріпочеш.

– То нічого, – бадьорився Чик Чирикчинський. – Жаль тільки, що знайти не можемо. Важко без адреси. Київ великий. Два мільйони жителів. Ну, завтра щось придумаємо. Полетіли спати. Я думаю, тобі краще на тому балконі, що хазяї на курорті, переночувати. Безпечніше. Щоб злодюга Мордан не заскочив зненацька. А вранці на даху побачимося. На балконі справді було затишно. І безпечно. Журавлик заліз у порожній картонний ящик з-під телевізора і, натомлений переживаннями важкого дня, заснув.

Снилося йому рідне болото, батьки, президент Бусол Лелекович Черногуз у чорному фракі і білій манишці, дядечко Бугай, сорока Скрекекулія і професор Жабурин Жабуринович Кваквакум у золотих окулярах.

Президент Бусол Лелекович Черногуз сто-

яв біля гнізда і заспокоював журавликових батьків:

– Не хвилюйтесь, я попросив Дятла дати телеграму в Київ. Все буде гаразд.

– Головне тільки, щоб він не злигався з п'яницею Морданом і не навалер'явився, – казала сорока Скрекекулія. – Зараз у Києві з цим дуже суворо. Скре-ке-ке!

– І щоб під трамвай не попав, бу-бу-трumb! – басив дядечко Бугай.

– Як записано у Книзі Джерел, так і буде! Ква-квакум! – кумкав професор.

А батьки журилися і плакали.

– Ой, де ж мій синочок! Ой, де ж мій хороший! Ой, на кого ж він мене залишив!.. – побивалася мама.

– Ах! Ах! – казав тато і одвертався, ховаючи сльози.

Серце в журавлика щеміло, він хотів крикнути:

– Я тут! Я тут!

Але не міг...

Прокинувся він пізно.

На бильці балкона сидів Чик Чирикчинський і чистив пір'ячко.

– А! З добрим ранком! – весело чирикнув він. – Ну вставай, сонько! Вмивайся, чисть дзьоба, роби зарядку і снідай. Онде я тобі на сніданок шматок булочки з маком приніс. Смакота!

Умився журавлик водою, що після вчорашнього дощу у кутку балкона в заглибині лишилася, почистив дзьоба, зробив зарядку, поснідав шматочком булочки з маком.

– Ну, а тепер на дах полетіли, – сказав Чик Чирикчинський.

(Далі буде)

●●● Славетні українці ●●●

Гетьман Павло Скоропадський

З Ольгою Сенишин

Цей видатний український військовий та політичний діяч, останній гетьман України пошановується як борець за незалежність, один із лідерів національного руху у важкі часи так званого періоду Визвольних змагань 1917-1921 років. Павло Скоропадський зумів розгорнути будівництво української держави у надзвичайно складній і суперечливій ситуації. Недовгий період його правління демонстрував професійний підхід до проблем державотворення, розбудови економіки, культури, науки, військової справи, виходу на міжнародну арену. Одним з уроків його правління є й примарність переконання про якусь «братню росію», яка була притаманна гетьману і від якої він згодом рішучо відмовився.

Народився Павло Петрович Скоропадський 15 травня 1873 року в німецькому місті Вісбадені. Як і в більшості аристократичних родин Російської імперії, в його сім'ї «перемішалася кров» представників різних національностей. Із дитячих років Павло знав і пишався своїми прадідами українського козацько-старшинського походження, у нього виробився інтерес до української історії й культури. Дитячі роки хлопчик провів у родинному маєтку в м. Тростянці на Чернігівщині. Першою мовою, якою він оволодів, була німецька, але в побуті родина дотримувалася старих українських звичаїв. Освіту юнак розпочав зі Стародубської гімназії, а далі за сімейною традицією пішов шляхом військовика.

До 1917 року Павло Петрович практично не брав участі в політичному житті. Він був передусім військовим та лояльним підданим Російської імперії: генерал-лейтенант російської армії і колишній флігель-ад'ютант останнього російського царя, який не бачив українців як націю, здатну жити незалежно, поза межами Росії. Та попри те, в умовах розвалу Російської імперії Скоропадський зробив вибір на користь України. Він, будучи заможною людиною й маючи зв'язки, міг би виїхати за кордон і безбідно там жити. Але після жовтневого перевороту 1917 року він став на бік Української Центральної ради, брав участь в організації оборони України від наступу більшовицьких військ. Генерал вважав, що Україна в умовах війни, загрози більшовизму і невдалого керування скочується у прірву. Щоб спробувати зупинити цей процес та

стабілізувати ситуацію, у квітні 1918 за підтримки німецьких військ Павло Петрович проголосив себе гетьманом України.

За всього лиш 7,5 місяців гетьманату в країні встановилася економічна стабільність: була відновлена приватна власність, дозволялося вільне підприємництво, розвивалася торгівля. Було встановлено і підтримано суспільний порядок, сформовано дієздатний державний апарат, виведено Україну на міжнародну арену як незалежну державу. Найбільші досягнення полягали в культурно-науковій сфері: створення українських університетів, кафедр, розбудова мистецького життя, заснування Української академії наук та Державного українського архіву тощо.

Гетьман розумів, що його держава має бути українською, а тому здійснював політику м'якої українізації. Було відкрита ціла низка нових українських початкових шкіл та гімназій, які фінансувалися державою. Відбулося введення до навчальних програм української мови, історії та географії як обов'язкових предметів та видано для цього кілька мільйонів підручників. Причому українізація не обмежувалася тільки мовним питанням. Це був усеохопний рух до відновлення традицій.

Проте гетьману не вдалося вирішити земельне питання, подолати більшовицьку агітацію та домовитися з опозицією через його проросійські симпатії. У грудні 1918 владу Скоропадського було повалено, а сам він змушений був емігрувати до Німеччини. Звідти він продовжував слідкувати за життям в Україні і допомагати їй: він згуртував українців в еміграції, посприяв заснуванню Українського наукового інституту при Берлінському університеті, не раз захищав інтереси українців перед нацистами. У своїх спогадах гетьман надав історикам детальний опис складної ситуації в Україні в роки свого керування. Помер Скоропадський 26 квітня 1945 року після важкого поранення під час авіаційного нальоту. Похований в Австрії в родинному склепі.

Христина КОСТЕНКО

Весняне диво вуличного мешканця

Одного дня на розі двох вулиць з'явився незвичної форми ліхтар. Він був схожий на годівничку на довгому стовпі. Ліхтар нетерпляче чекав на світанок, щоб хоч якось урізноманітнити своє самотнє життя. Його чудернацька голова щоразу допитливо визірала з-за рогу, коли вранці перехожі починали дибати вулицями.

Якось на ліхтаря мало не наїхала вантажівка. Від страху вуличний мешканець перелякано замружив лампу-око і щосили закричав:

– Ой, лишенько! Рятуйте! Це чудовисько на колесах зараз мене розчавить!

– Як не соромно бути таким боягузом, – прогудів незадоволено електричний стовп, який стояв неподалік.

– Перепрошую, що потурбував вас, – вже тихіше озвався до нього ліхтар.

– Понастромляють таких, як ти, невігласів, шуму від вас на весь квартал, та ніякої користі, – роздратовано гудів стовп.

А вантажівка промчала повз і врізалася в паркан. Присоромлений ліхтар важко зітхнув, проте після цього випадку щоразу перелякано здригався, щойно з-за рогу виїжджала якась автівка.

До ліхтаря часто навідувалися три ворони. Вони перепочивали на його шийі, прямуючи до міського скверу. Там пташки полювали на смачні недоїдки в смітниках та інколи ласували поживою, яку люди приносили для місцевих голубів.

Щоразу ліхтар неабияк радів нахабним гостям. Ворони зухвало каркали на перехожих, ніби кепкуючи з них. Перебирали діловито лапами і махали крилами, наче розправляли на собі блискучі чорні плащі. Ліхтар собі на втіху навіть охоче придумав їм прізвиська: одна була Відьма, бо мала зле око.

– Ви лишень подивіться довкола – який безлад, це жах, жах! Так би й перетворила цих людей на гусінь та з'їла. Це ж треба так зана-

пастити квартал. Набудували казна-чого! – обурювалася вона через нову забудову.

Другу ворону ліхтар нарік Герцогинею, бо та була надто поміркованою.

– Вгамуйся, сестро, не личить тобі, пташці з поважним родоводом, перейматися такими дурницями, – заспокоювала вона Відьму.

А третю ліхтар охрестив Кларою, ця дуже любила блискучі предмети і найголосніше каркала:

– Ах, яка гарна брошка в тієї пані, от би мені таку. Ах, яке вишукане люстерко витягла її подруга з сумки...

– Ти б краще не заздрила та не ловила гав, а метилувала, як їх вкрасти, – навчала її Відьма.

– Ох, сестро, хіба можна таке радити? Це ж злочин! – втручалася Герцогиня.

Так ворони зазвичай гомоніли поміж собою, але інколи були мовчазними, бо тримали у дзьобах поживу. Якось Герцогиня незграбно зронила горіха, тож той причаївся у траві біля ліхтаря. А пташки пересварилися поміж собою, бо Відьма того дня найвдаліше поживилася у сквері, лякаючи голубів і не поділившись із сестрами. Тож Клара з Герцогинею zostалися голодними.

Із часом біля ліхтаря з'явився паросток, який щоднини ріс і дужчав – то був молодий горіх. У непогоду він благально простягав віти до ліхтаря, шукаючи порятунку. А електричний стовп, спостерігаючи за ним, понуро хитав дротами під вітром.

На горіха прилітали поцвірінькати горобці. Вони жили зграйкою в місцевому сквері та інколи неохайно доїдали свою поживу на горісі. Одного дня сірі птахи ласували зернятками з огризків яблук.

– Як же вчасно той хлопчина покинув на лавці недоїдки, – цвірінчав задоволено один горобець.

Продовження на 15 сторінці

Вивчаємо англійську

З Іриною Савіною

1. Прочитай віршик про весну. Спробуй вивчити його на пам'ять.

Frogs croak
 Rains soak
 Chicks peep
 Crickets leap
 Bees hum
 Robins come
 Birds sing
 It's spring!

2. Прочитай уважно текст про Сару. Запиши відповіді до запитань.

A SPRING CAMPOUT

Last weekend, Sarah and her family went on a camping trip in the woods. They set up their tents near a beautiful lake. The weather was perfect, and they decided to go fishing. Sarah caught the biggest fish she had ever seen!

The next day, they hiked through the forest and saw many animals such as chipmunks, a family of raccoons, and even a skunk! The colorful spring flowers, filled the forest. They also had a picnic by the lake that evening. Sarah's family had a fantastic time camping.

1. What did Sarah do during the camping trip?
2. Where did they set up their tents?
3. What did Sarah catch while fishing?
4. What did they see while hiking?
5. How did Sarah's family feel about the camping trip?

3. Подивись на малюнки, розфарбуй їх та опиши за допомогою прикметників.

	ladybug
	kite
	flowers
	tree
	bird

4. Опиши погоду навесні. Вкажи, чим вона тобі подобається.

Write your own sentences.

Spring is

Do you like spring?

Тематична картка «Міжнародний день захисту дітей»

1. Прочитайте уважно вірш та визначте, про яке свято йдеться у ньому:

*Сьогодні день дитинства – гарне свято!
І мирне сонечко згори нам шле привіт.
Пісень і радості, та щастя так багато...
Цей гарний день святкує цілий світ!*

М ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ й Д ○ ○ ○ ○
З ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ Д ○ ○ ○ ○ ○ .

2. У листопаді 1949 року в Парижі рішенням конгресу Міжнародної демократичної федерації жінок було засноване це міжнародне свято – День захисту дітей. А 20 листопада 1959 року Генеральною Асамблеєю ООН було проголошено Декларацію прав дитини.

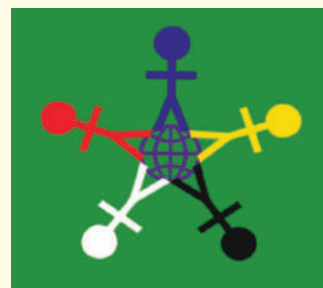
Прочитайте у нижчеподаній таблиці права та обов'язки дітей. Визначте кожному праву відповідний обов'язок з правої колонки.

Усі діти мають право на освіту.
Всі діти мають право на медичну допомогу.
Всі діти мають право на вільне спілкування.
Особлива турбота — дітям без сімей.
Діти мають право вільно висловлювати свої погляди.
Усі діти мають право на любов і турботу.
Всі діти рівні у своїх правах.
Особлива турбота — дітям із інвалідністю.
Усі діти мають право на повноцінне харчування.
Усі діти мають право на відпочинок і дозволя.

Дотримуватись режиму харчування. Вживати продукти до кінця терміну придатності.
Поважати працю кухарів.
Бути толерантним до таких людей. Поважати їх і допомагати їм.
Поважати і любити своє оточення. Ставитися до них так, як би ми хотіли, щоб ставились до нас.
Поважати близьких та друзів. Не принижувати гідності кожної людини.
Дотримуватись правил моральної етики.
Цінувати і дбати про своє здоров'я.
Виконувати приписи лікарів у разі потреби.
Поважати співрозмовників. Коректно і тактовно висловлювати свої думки.
Поважати своє оточення. Давати нагоду кожному висловлювати свої думки. Не нав'язувати своїх поглядів.
Сумлінно навчатись, активно працювати на уроках, старанно виконувати домашні завдання.
З повагою ставитися до людей, які піклуються про них.

3. Офіційним символом Міжнародного дня захисту дітей є спеціальний прапор: на зеленому тлі, що символізує гармонію і родючість, навколо Земної кулі зображено 5 фігурок людей різного кольору. Ці фігурки символізують єдність усіх рас і народів, а зображення Землі – символ спільної домівки.

Виберіть правильний прапор, спираючись на вищеподаний опис.

4. Прочитайте уважно нижчеподані вірші. Як ви вважаєте, про які права та обов'язки у них йдеться?

*Освіта – світло!
Це запам'ятай!
У школі добре вчись
І різні труднощі долай,
Лети до світла – ввись!*

*Здоров'я – розкіш для людини,
Найбільша цінність у житті.
Як є здоров'я день при днині,
Можливість є йти до мети.*

*У дитини право є,
Бо дитина – це святе.
Мама діток захищає,
Бо права їх добре знає.*

*Знайте ж, малечку всіх діток
Треба вчить, оберігати,
І ніхто в усьому світі
Їх не сміє ображати.*

5. Уважно роздивіться нижчеподаний малюнок. Яке з прав дитини в ньому проілюстроване? Скористайтесь для його визначення, при потребі, таблицею із завдання № 2. Розмалуйте малюнок.

6. Казкова правова вікторина. Переможцем стане той, хто першим правильно дасть відповіді на запитання та обґрунтує свою відповідь:

- 1) Які права порушені у казці «Білосніжка»?
- 2) Які права порушив Вовк у казці «Червона шапочка»?
- 3) Які права порушено у казці «Три ведмеді»?
- 4) Які права порушено у казці «Лисичка і Журавель»?

Довідка: право на харчування; право на відпочинок; право кожної дитини на життя; право на життя і житло.

Рубрику підготувала Людмила Дорош

Початок на 12 сторінці

– Так-так! Ці зернятка з яблука – така смакота. Ой, зронив! – занепокоєно озвався інший. Так через певний час обабіч горіха і ліхтаря виросла маленька яблунька. Вона несміло позирала на них, прагнучи захисту. А ліхтар радів зеленим малюкам, і коли ті засинали, то шепотів комусь вдячність за появу маленьких друзів.

Якось весняної днини біля ліхтаря зупинилась вантажівка. І вуличний мешканець злякано знітився:

- Ой, як же близько це чудовисько на колесах!
- Воно ж не рухається, чого ти панікуєш, – дорікнув йому електричний стовп.

А з вантажівки повиходили люди з лопатами і почали завзято копати. Яблунька сполохано затрусилася, а горіх із цікавістю спостерігав за людьми, які згодом квапливо поїхали. І за кілька тижнів довкола ліхтаря з'явилися рясно посаджені паростки. Щоразу після дощу вони міцнішали і зрештою розцвіли прекрасними квітами. На те диво прилітала зачудовано погледіти зграйка горобців. І ворони вже не сварилися, перепочиваючи на ліхтареві. Герцогиня кланялася дивовижним квітам:

– Неймовірно кар-красиві! Такі яскраві кар-кольори!

Відьма ворожила по них – чи буде вдалим день:

– Три пуп'янки жовтих тюльпанів ще не розквітли, тож сьогодні нам не пощастить у сквері з поживою.

Клара натомість щодуху каркала-прославляла людей, які засадили клумбу:

– Хвала тим дбайливим рукам, які посадили таке диво!

А ліхтар гордовито-тихо тішився тим, що відбувалося довкола. Він щасливо засинав проти ночі, як і зазвичай шепочучи комусь вдячність. Адже нині його життя було сповнене друзів, спокою та краси.

Ось так і в житті буває: хто вірних товаришів шукає і прекрасне навколо себе прославляє, той і життя хороше має.

Зроби своїми руками

Кульбаба із ниток

Сьогодні пропонуємо вам зробити кульбабку. Нитки можна використовувати як бавовняні, так і вовняні чи акрилові.

Матеріали: нитки жовтого та зеленого кольорів, виделка, циганська голка, клей, ножиці.

1. Беремо виделку і намотуємо на неї жовту пряжу.

2. Циганською голкою з міцною жовтою ниткою прошиваємо посередині, потім назад.

Це для зручності в роботі.

3. Клеєм густо намазуємо середню лінію.

4. Знімаємо заготовку з виделки і скручуємо в рулон.

5. Далі туго перемотуємо ниткою середню частину (десь 1/3 від загальної ширини).

6. Зверху ще раз промазуємо клеєм і залишаємо сохнути.

7. Після висихання беремо ніж і розрізаємо «рулон» посередині. Ми отримали відразу дві заготовки.

8. Ножицями розрізаємо петлі «пензликів». Розчісуємо гребінцем, надаємо фор-

му ножицями і ще раз розчісуємо.

9. Для чашолистка беремо зелену пряжу, нарізаємо її довжиною 3-4 см.

10. Тонкою голкою з висмикнутою з пряжі ниткою нанизуємо зелені відрізки на нитку на відстані 2/3 довжини пелюсток.

11. Ножицями рівняємо верхній край.

12. Квітку змащуємо клеєм, беремо підготовлену зелену «доріжку» і обертаємо середньою її частиною низ квітки. Щільно притискаємо. Ниткою, на яку нанизували, туго обертаємо по верху.

13. Нижній край обрізаємо так, щоб вистачило закрити низ квітки. На зріз густо капаємо клей і притискаємо кінчики. Дасмо висохнути.

14. Щоб зробити стебло, беремо дрот і змащуємо його клеєм. Далі обмотуємо зеленою пряжею. Дасмо висохнути.

15. Циганською голкою робимо в центрі квітколожа отвір і на клей вставляємо стебло. Кульбаба готова!

Добре жити і дружити!

Мелодійно

Автор невідомий

Музична партитура з нотами та акордами:

Акорди: Fm, Bm, C, Fm, Bm, Eб, Аь

Сві-тить сон-це уго-рі, зе-ле-ні- є жи-то. Добре нашій дітворі жити і дру-жи-ти.

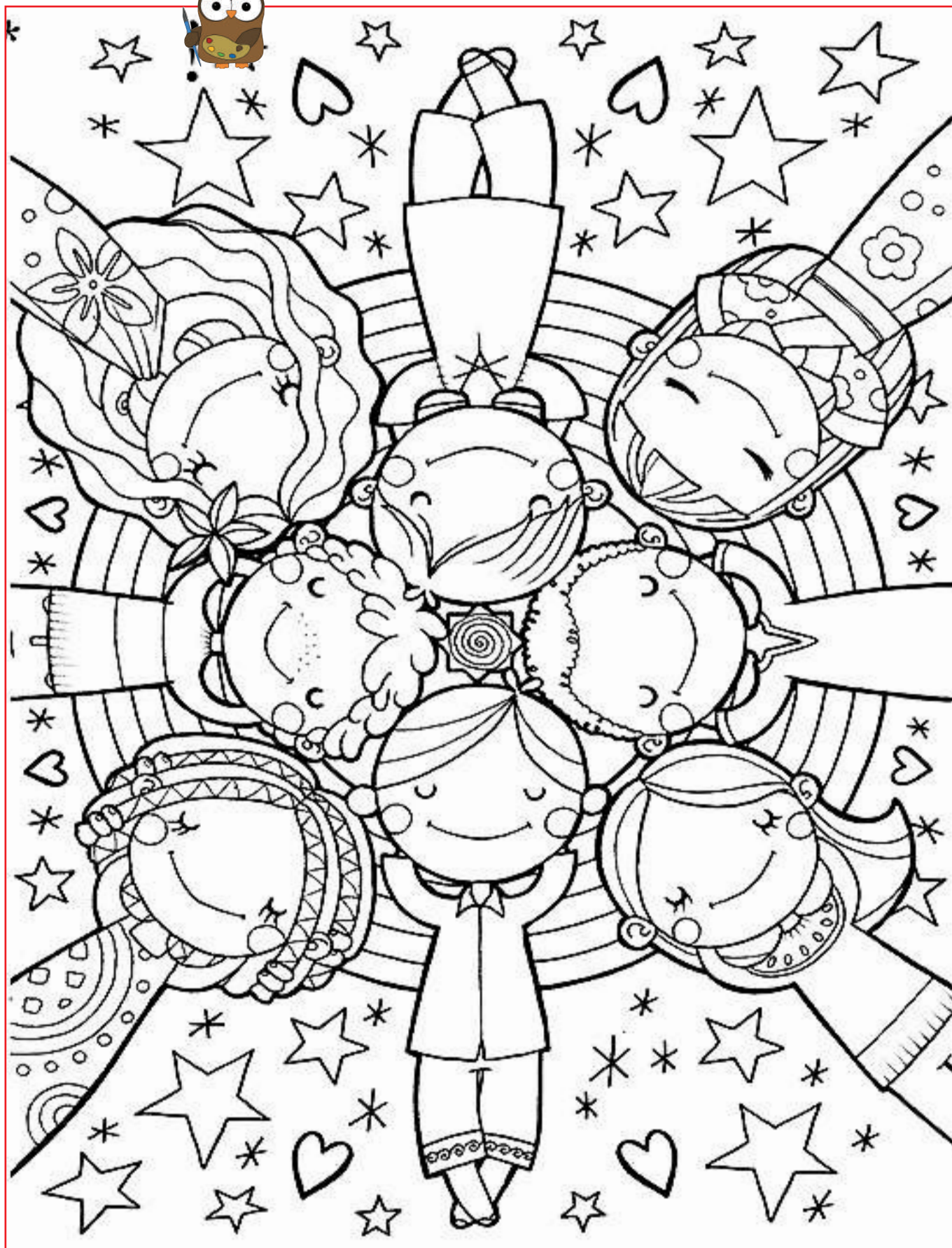
Акорди: F, Bm, Eб, Аь, Fm, Bm, C, Fm

Добре бігати на луг стеж-кою в'юн-ко-ю, коли твій найкращий друг по-руч із то-бо-ю.

Світить сонце угорі,
Зеленіє жито.
Добре нашій дітворі
Жити і дружити.
Добре бігати на луг
Стежкою в'юнкою,
Коли твій найкращий друг
Поруч із тобою.

Кличе поле і ріка
Неозорий обрій,
А в руці твоїй рука
У довірі добрій.
Он – веселка угорі
Вигнулась край неба.
Радість треба дітворі,
Сонечка їй треба.

Вірування наших прадідів: Мокоша

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

За давніми письмовими джерелами цій богині, як і іншим головним богам того часу, сам київський князь Володимир Великий поставив у Києві ідола для прилюдних жертвоприношень. Мокоша в уявленнях наших предків була дарувальницею життя, першопричиною життя і смерті. Це сильний жіночий образ мудрої та справедливої матері, яка охороняє жінок та родину. Культ цієї богині мав загальнослов'янське поширення. Літопис подає її як Мокошь, а інші пам'ятки додають ще й форму Макошь, пізніше Мокоша. За народними переказами, що дійшли до наших днів, первісне ім'я Мокоша розшифровується як «мати Коша». У цій назві відгомін культу жінки-матері часів матріархату, коли представниці жіночої статі поряdkували серед роду, серед коша: на стійбищі, в громаді, общині і т. п. Таких мудрих, досвідчених жінок в ті далекі часи всі називали «матір'ю». А богиню, яка лікувала, приймала пологи, визначала обов'язки кожному, навчала рукоділля, куховарінню тощо називали «матір'ю Коша» – Мокошею.

Вважається, що давньоукраїнська Мокоша була богинею родючості, мистецтва і води (джерел і святих колодязів) та покровителькою врожаю і охоронницею корів. Вона була також заступницею вагітних і породілей та богинею материнства, милосердя, щастя і нещастя, жіночої половини, гадань, рукоділля.

Богині Мокоші люди присвячували чудові Священні гаї, де жінки віддавалися різним веселощам та виконували ритуальні танці. До Мокоші на Старокиївську гору приходили поклонятися жриці, ворожки, знахарки. У жертву їй приносились каша, вівна, нитки, вино, хустки, посуд, стрічки, хліб, мед, молоко. Популярність Мокоші серед українського жіноцтва була такою великою, що її культ зберігався довгі століття після знищення язичництва. Кожна п'ятниця в давніх українців була днем Мокоші, а з поширенням християнства її образ злився з образом Параскеви П'ятниці.

Богиня Мокоша особливо піклується про вологу: дощ, струмки, річки. Тому великій матері всього живого поклонялися і біля криниць. Там завжди мало

бути зображення богині, а також посуд, щоб подорожній міг напиться води. Усім відомі легенди і казки, де герой, стрибнувши у криницю, потрапляє в підземний світ. Це говорить про те, що наші предки вірили, що джерельна вода в криниці єднає людину з її минулим і майбутнім. Ймовірно, ці чародійні якості води належать Мокоші – богині, що нею опікується та має зв'язок із потойбічним світом. На думку деяких дослідників, Мокоша була також посередницею між небом і землею, а тому на весняних ритуальних рушниках вона була завжди зображена з руками, піднятими до неба – до джерела тепла та вологи. Тому Мокоша – покровителька дощів та весняних обрядодійств, пов'язаних із ними.

Коли ж Мокоша зображена як жінка, що тримає руки, опущені до землі, то йдеться про осінній дощовий період. Наші прадіди вважали, що восени богиня оплакує людські гріхи. Своїми сльозми-дощами вона обмиває душі тих, хто лишив земне життя і поплив у зоряне царство. Тими сльозами велика богиня вмєє звільняти душу від туги та пригнічення. А тому ми часто відчуваємо майже фізичне полегшення після періоду осінніх дощів.

За деякими джерелами, колись богиня Мокоша вилікувала маком від безсоння сина одного із могутніх богів.

Із того часу люди почали святити мак і ним обсівати людей і поля. Вони вірили, що ця чарівна квітка богині має магічну силу, яка захищає від усякого зла. В інших переказах ця богиня ще з незапам'ятних часів пряде на веретені землі безконечну нитку життя мудрого орія-хлібороба. Напевно тому Мокошу вважали прялею, а її символами є прядка та веретено. Якщо Мокоша ставилася до когось добре, то вона й прядла для цієї людини або замість неї. Коли ставалося, що веретено крутиться саме, тоді казали – це пряде Мокоша. Вона опікується не тільки прядінням і ткацтвом, а й домашнім господарством. Ця божественна діва винагороджує таких, як вона: слухняних та pracowитих, а неслухів та ледарів – карає. Тож обережно, не гнівайте небесну діву та не лінуйтеся!

Пишаємося нашими дітьми!

Учні початкової школи з с.Нісіпін, комуна Ульяма, Сучавський повіт

Андрея Ігнатюк

Марія Ігнатюк

Паєло Християн Ігнатюк

Петруца Марія Боднар, Теодора Лукан,
Мануела Марущак

Дам'ян Марочко